

College van Burgemeester en Wethouders
t.a.v. wethouder J. Clemens
Postbus 1
6400 AA HEERLEN
Tevens per email: j.clemens@heerlen.nl

“Amateurkunst het zout van de stad”

Bijdrage aan culturele klimaat in Heerlen door de amateurkunsten

Heerlen, 10 februari 2021

Geachte wethouder Clemens,

Inleiding

Heerlen staat aan het begin van een nieuwe Culturele Agenda 2021-2024. Heerlen wil zich sterker profileren als aantrekkelijke cultuurstad. De afgelopen twintig jaar zijn grote investeringen gedaan in faciliteiten en programmering van professionele cultuurinstellingen zoals Schunck- Glaspaleis, Theater Heerlen, Cultuurhuis, Nieuwe NOR en Filmhuis. De komende jaren staan het Romeins Kwartier en het Nederlands Mijnmuseum op het investeringsprogramma van de gemeente Heerlen. De kunst in de openbare ruimte is ingevuld met vele nieuwe murals. Cultura Nova, IBE en Schrittmacher zijn festivals die zich sterk ontwikkeld hebben.

Heerlen heeft diverse particuliere cultuuropleidingsinstituten voor muziek, zang en dans. Verder vinden vele zzp-docenten emplooi in onze stad.

Op diverse scholen wordt het programma Cultuureducatie met Kwaliteit uitgevoerd door Schunck en partners. Verder wordt de Cultuureducatieweek aangeboden voor alle basisscholen door een programma in samenwerking met Schunck, Thermenmuseum, Nederlands Mijnmuseum en Parkstad Limburg Theaters.

Het veld van de amateurkunsten in Heerlen is breed en divers. Zo zijn er voor de amateurkunstbeoefening gesubsidieerde verenigingen en stichtingen, maar ook meer informele en niet-gesubsidieerde vormen van cultuurbeoefening, variërend van individueel bezig zijn tot initiatieven in groepsverband zoals het cursusaanbod van particuliere dansscholen en het circuit van privédocenten.

Als het woord “cultuur” in Heerlen valt gaat het bijna altijd over de pot met geld voor de grote instellingen. De Heerlense amateurkunsten hangen er een beetje bij. We weten dat er een platform amateurkunst bestaat, maar dat dit erg gericht is op het promoten van het Cultuurhuis. De subsidieregeling cultuurparticipatie is vervallen. Voor huisvesting moeten verenigingen en groepen zelf zorgen. De huur van Theater Heerlen voor amateurvoorstellingen is niet betaalbaar. Er is een sterke vergrijzing in de koorwereld en voor kinderkoren is Heerlen een witte vlek. Een jeugdtheaterschool ontbreekt. Voor de sport is er het programma “Heel Heerlen Beweegt” dat uitgevoerd wordt door acht sportconsulenten. Voor een cultuurconsulent heeft Heerlen niet gekozen. De amateurkunsten worden in Heerlen matig erkend en het belang ervan miskend. Daar waar breed en intensief wordt ingezet op Schunck neemt de post cultuur in de begroting jaarlijks af. Sinds 2016 20% minder, dit ondanks de stijgende kosten voor het verenigingsleven.

De nieuwe Culturele Agenda 2021-2024 moet volgens ons breed gedragen worden in de lokale samenleving van Heerlen van de basis, via amateurs naar de top.

Creatieve vermogen en ontwikkeling

Heerlen kent een rijk veld van amateurkunsten. Volgens de gemeentelijke informatiegids zijn er ca. 60 verenigingen en groepen met ruim 5.000 actieve leden. Verder zijn er vele bewoners die een culturele privéhobby beoefenen zoals o.a. musiceren, schilderen, beeldhouwen, schrijven, etc. Al deze beoefenaars hebben of creëren de mogelijkheid voor zichzelf om creatief bezig te zijn in de vrije tijd. Met dit grote aantal beoefenaars ontstaat een artistieke waarde van eminent belang voor Heerlen. Bij amateurkunst gaat het om talentontwikkeling in de brede zin: een culturele loopbaan, van jong tot oud, binnen de amateurkunst én doorstroom naar het professionele veld. Een behoorlijk grote groep amateurkunstenaars kan en wil hun leven lang leren. Daarnaast zijn de amateurkunstverenigingen broedplaatsen voor jongeren die ambitie hebben om van hun passie hun beroep te maken, in het cultuuronderwijs of als maker/uitvoerende. Het resultaat hiervan is dat het artistieke klimaat in Heerlen doorlopend van onderop vanuit de amateurkunst wordt gevoed. Waar het professionele veld nog vaak in disciplines en hokjes georganiseerd is, is de amateurkunst op onderdelen flexibel en fluïde. Amateurkunst kan met cross-overs tussen disciplines, inhakend op sociale en maatschappelijke thema's en op het snijvlak van amateur en professioneel, tot vernieuwende vormen en thema's komen. Bij veel culturele activiteiten zijn burgers als passieve consumenten betrokken, maar er bestaan ook tal van initiatieven waarbij burgers actieve producenten zijn in hun eigen omgeving. Deze initiatieven vinden in het centrum, de buurten en wijken plaats en kennen vaak een enorme inzet en betrokkenheid. Een potentieel dat in Heerlen onvoldoende benut, gedragen en erkend wordt.

Culturele stadsklimaat

Het culturele bestel en het artistieke klimaat in Heerlen zijn erbij gebaat als de verschillende schakels van de creatieve keten op niveau zijn en goed met elkaar verbonden. Dat geldt voor de afzonderlijke kunstdisciplines, maar ook voor het veld van de amateurkunst. Amateurkunst draagt in belangrijke mate bij aan de schakels van de creatieve keten: leren – produceren – presenteren – interesseren en door die creatieve keten aan de algemene belangstelling voor kunst en cultuur in Heerlen.

Duurzame relaties en verbindingen

Amateurkunst is niet alleen onderdeel van de cultuursector, maar heeft ook raakvlakken met andere domeinen, vooral met onderwijs voor het leren maken en met het sociaal domein voor het creëren en verbinden in stadsdelen, wijken en buurten. De amateurkunsten staan midden in de samenleving en produceren cultuur met, door en voor de buurt en kunnen met hun activiteiten en educatie een grote groep kinderen, jongeren of juist ouderen bereiken.

Beroepsperspectief en werkgelegenheid

In amateurkunstactiviteiten zijn vele professionals werkzaam. Bijvoorbeeld als dirigent, artistiek leider, regisseur en docent van lessen en workshops. Amateurkunst zorgt voor werkgelegenheid door verenigingen en gezelschappen die vaak professionals inhuren voor begeleiding en uitvoering van hun activiteiten. Het veld amateurkunst wordt door vakopleidingen steeds meer als beroepsperspectief erkend. Amateurkunst is vooral het speelveld van de vrije markt. Amateurverenigingen en – gezelschappen dragen gemiddeld zelf ruim 80% bij aan hun begroting via contributies, donaties, sponsoring, fondsen en opbrengsten voor vrijwilligersinzet bij evenementen, slechts ca. 10 tot 20% is gemeentelijke subsidie. Dit wordt als gevolg van gemeentelijk beleid steeds minder. Ook sponsoring en bijdragen van het bedrijfsleven lopen achteruit, ondanks kostenstijgingen.

Wat willen wij

Wij willen het culturele vermogen voor Heerlenaren en de stad versterken.

Wij willen dat de amateurkunsten een kans krijgen om mede een belangrijke bijdrage te kunnen blijven geven aan de leefbaarheid en sociale dynamiek in alle stadsdelen, wijken en buurten van Heerlen.

Wij willen de amateurkunstenverenigingen in Heerlen vitaal houden voor de toekomst.

Wij vragen daarom aandacht voor de volgende zes ambities:

1. Ontwikkel een duurzame en concrete verbinding tussen gemeente en het amateurkunstenveld. Onderzoek onder andere hierbij wat het belang, bedreiging en toekomst is van de amateurkunsten in de Heerlense stadsdelen, wijken en buurten.
2. Kunst en cultuur zijn onmisbaar voor mensen en wijken om tot bloei te komen. Wij willen een stimulans voor actieve en passieve participatie aan kunst en cultuur door bewoners van Heerlen. Hierbij moeten amateurkunstverenigingen betrokken worden die hulp krijgen van professionele makers om innovatie, hoge kwaliteit en zeggingskracht te garanderen.
3. Alles begint bij de jeugd. Het programma Cultuureducatie met Kwaliteit is op vele basisscholen in Heerlen verankerd in cultuureducatie met een doorlopende lijn voor alle groepen. Wij vinden het belangrijk dat naast de 'gewone' aandacht tijdens de lesuren op school het van belang is om cultuur bij de jeugd te stimuleren middels programma's voor Buitenschoolse Opvang die mede uitgevoerd worden in samenwerking met de amateurkunstverenigingen in de wijk. Hierbij komen cultuureducatie, amateurkunsteducatie, amateurkunst en artistieke programmering bij elkaar.

4. Niet alleen jongeren maar ook ouderen zijn een belangrijke doelgroep voor de amateurkunsten. Om ouderen te verbinden met de gemeenschap en het verenigingsleven kunnen ouderen actief betrokken worden bij educatie en programmering middels projecten en bij seniorafdelingen van amateurverenigingen. Hierbij denken wij ook aan de toegankelijkheid en voorzieningen voor ouderen in accommodaties waar gerepeteerd wordt.
5. Theater Heerlen is van en voor de Heerlenaren. Amateurkunstenverenigingen krijgen de mogelijkheid om tegen gereduceerde huurtarieven gebruik te kunnen maken van Theater Heerlen.
6. Heerlen krijgt een cultuurfonds om cultuurparticipatie- en innovatieprojecten en versterking van netwerken aan te jagen en de amateurkunst meer zichtbaar te maken in Heerlen.

De amateurkunst vormt een **voedingsbodem** voor een gezond en florerend cultureel klimaat. De amateurkunst staat midden in de samenleving en trekt samen op met andere domeinen, zoals zorg, welzijn en onderwijs. Amateurkunst draagt bij aan **zingeving** en sociale **cohesie**.

De Heerlense amateurkunsten staan voor nieuwe uitdagingen en innovatie en heeft de kracht en ambitie om zich verder te ontwikkelen. Daarvoor is het wenselijk dat de amateurkunst beter **zichtbaar** wordt. Voor de gemeente Heerlen is er werk aan de winkel om amateurkunst sterker te ondersteunen, stimuleren en ontwikkelen in de Culturele Agenda 2021 – 2024.

Afschrift

Een afschrift van dit schrijven zenden wij naar de leden van de Commissie ES en de beleidsadviseur cultuur, de heer S. Portz.

Toelichten

Gaarne zouden wij een afspraak met u willen maken om van gedachte te wisselen over ons schrijven en onze wensen toe te lichten.

Namens,

Stichting Streektheater Heerlen

Arno Deckers, voorzitter

Koninklijk Heerlens Mannenkoor St. Pancratius

May Hol, voorzitter

Koninklijke Harmonie Heerlen

Bert Bremen, voorzitter

Contactpersoon

Bert Bremen

T: 06 212 44 398

E: bert.bremen@home.nl